N. Furote

RESTAURATORU BIEDRĪBAS AVĪZE

X 2000. GADA NOVEMBRIS NR.10

PIRMĀ PATSTĀVĪGĀ DESMITGADE

Tūkstošgades noslēdzošais – 1999.gads aizritējis Latvijas Arhīvu astoņdesmit gades zīmē, kad tika vērtēts padarītais un domāts par nākotni.

Viena no lielās un sazarotās arhīvu sistēmas struktūrvienībām Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija (Laboratorija) arī vērtēja pirmās patstāvīgās desmitgades darbu.

1989.gada toreizējās Galvenās arhīvu pārvaldes priekšnieks I.Šneiders ar 1. aprīļa Rīkojumu Nr.23 noteica, ka 1968.gada Kinofotofonodokumentu arhīva sastāvā izveidota Restaurācijas laboratorija kļūst patstāvīga struktūrvienība un turpmāk ir saucama par Centrālo mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratoriju, tās darbību reglamentē Nolikums un tās darbu vada direktors.

Laboratorijas galvenais uzdevums ir nodrošināt Latvijas nacionālā arhīva fonda saglabāšanu:

1. Veicot glabātavu un dokumentu mikrobioloģisko testēšanu, lai nodrošinātu dokumentiem un arhīvistiem draudzīgu vidi.

2. Veicot dokumentu konservāciju, restaurāciju un iesiešanu, lai novērstu destrukcijas procesus informācijas nesējos – papīrā, pergamentā, ādā.

3. Veicot dokumentu mikrofilmēšanu un fotoreproducēšanu, lai nodrošinātu informācijas saglabāšanu.

4. Organizējot kursus un lekciju ciklus arhīvu darbiniekiem, lai papildinātu zināšanas dokumentu saglabāšanas jomā.

Kā ir veicies pirmajā patstāvīgajā desmitgadē ar šo uzdevumu izpildi?

Kopumā to varētu raksturot kā vairak vai mazāk veiksmīgu virzību no darba apjomu kvantitātes uz darba procesu kvalitāti.

1) bija jādomā par darba normu optimizēšanu, it sevišķi dokumentu restaurācijas procesu izpildē. Šodien restauratori strādā pēc reālām normām, kuru pamatā ir konkrētā darba hronometrāža.

2) bija jādomā par katra darbinieka zināšanu un prasmju līmeņa atbilstību mūsdienu restaurācijas tehnoloģiju prasībām un jāapgūst visu arhīva materiālu (ne tikai papīra, bet arī pergamenta, ādas un vaska zīmogu) un visu tehniku (ne tikai dokumentu, bet arī mākslas darbu uz papīra pamatnes) restaurācija.

Tika izmantota ikviena iespēja darbinieku izglītošanai un jaunu tehnoloģiju apgūšanai: kursi un semināri pieredzējušu kolēģu vadībā, iespēja stažēties Polijas, Dānijas un Amerikas arhīvos. Darbā tika iesaistīti Tehniskās universitātes Restaurācijas tehnoloģijas specialitātes absolventi.

3) bija jādomā par mūsdienīgas mikrofotokopēšanas daļas organizāciju un tās materiāli tehniskās bāzes izveidošanu.

Šī mērķa sasniegšanai tika izstrādāts un realizēts divgadīgs (1997.–1998.g.) valsts investīciju projekts.

Šodien mēs praksē izmantojam šādas informācijas saglabāšanas tehnoloģijas: mikroformu izgatavošanas tehnoloģiju, digitālo tehnoloģiju un elektrografisko dokumentu kopēšanu.

4) bija jāizveido mikrobioloģiskā laboratorija (1998.g.), lai varētu veikt vides un dokumentu mikrobioloģisko testēšanu jebkurā arhīvā jebkurā laikā: šodien tas ir iespējams.

5) bija skaidrs, ka nevar gūt pozitīvu rezultātu jebkurā procesā, ja nav attiecīgas materiāli tehniskās bāzes un aprīkojuma, ja nav piemērotu telpu darbam.

Piecus gadus ilgu rekonstrukcijas darbu rezultātā (1993.–1998.g.) šodien mūsu rīcībā ir Švarcmuiža, 19.gs. arhitektūras piemineklis, kurš piemērots Laboratorijas darba specifikai.

Esam spēruši vēl vienu soli patstāvības virzienā, izveidojot savu grāmatvedības uzskaites dienestu (1998.g.).

Mēs esam veiksmīgi sadarbojušies arī ar kolēģiem no Rīgas Tehniskās universitātes, Akadēmiskās bibliotēkas, Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Restauratoru biedrības un muzejiem.

Kā atskats uz aizvadīto desmitgadi un neliela pateicība kolēģiem un sadarbības partneriem bija mūsu rīkotās atvērto duvju dienas 1999.gada novembrī.

Nelielā izstāde pilnībā atspoguļoja Restaurācijas daļas darbu un apgūtās papīra, ādas, pergamenta, vaska zīmogu restaurācijas tehnoloģijas.

Ļoti uzskatāmi varēja apskatīt mikrobioloģiskas testēšanas reālos rezultātus petriplatēs izaugušajas pelējumu un mikroorganismu kolonijas.

Piecas informatīva satura planšetes papildināja restaurēto oriģināldokumentu klāstu.

Bija iespējams apskatīt darba telpas un iepazīties ar mūsu jaunāko apgūto tehnoloģiju – dokumentu restaurācija ar papīra masas pieliešanas metodi.

Vesela vide – vesels dokuments – vesels arhīvists – cilvēkam un dokumentam draudzīgas vides veidošana – Laboratorijas darba nākošās desmitgades vadmotīvs.

Ceļš uz šo mērķi ejams:

– caur atbilstošu likumdošanas aktu un nozares standartu izstrādi, lai panāktu dokumenta kvalitāti tā tapšanas procesa (vai tas būtu dokuments uz papīra pamatnes vai elektroniski sagatavots dokuments);

– caur glabātavu vides kvalitātes nodrošināšanu, veidojot to draudzīgu gan dokumentam gan arhīvistam;

– caur dokumentu restaurācijas un informācijas saglabāšanas tehnoloģiju kvalitātes pilnveidošanu, lai tiktu izmantoti videi, dokumentam un arhīvistam neitrāli, labvēlīgi materiāli. ❖

CMDRL direktore ***I.Rudzīte***

VISIEM ATESTĒTIES GRIBOŠIEM RESTAURATORIEM!

Pieteikumi un cita dokumentācija jāiesniedz līdz š.g. **15.decembrim.**

M.Pils ielā 17.
Tālr. 7213864
KM RAK sekretāre
Dace Čoldere

UZREDZĒŠANOS NĀKAMGAD ATKAL IĢENĒ...

Saņemot avīzes raksta pasūtījumu, sākotnēji radās šaubas – ko jaunu varu pastāstīt par restauratoru vasaras nometni Iģenē?

Vienkārši – kā katru gadu, turpinājām strādāt.

Bet, tomēr, pārcilājot atmiņā visas vasaras nometnes Iģenē, radās vēlēšanās publiski izteikt prieku par padarīto darbu. Un galu galā uzsvērt – kā katra diena nes mums kaut ko atšķirīgu, tā arī šīs nometnes – katra ir citāda.

Šogad mūs pirmo reizi nesagaidīja ilggadējā baznīcas atslēgas turētāja un draudzes vecākā – Valijas kundze, nu mūsu darbošanos viņa varēja vērot vairs tikai no aizsaules. Šogad nometnē piedalījās salīdzinoši daudz restauratori, protams, katrs savu iespēju robežās. "Tradicionālajiem" un ikgadējiem Iģenes vasaras nometnes dalībniekiem piepulcējās arī Vācijas studente – Mandija. Viņa ļoti ātri iejutās mūsu sabiedrībā. Ceru, ka sajūsma par nometni bija patiesa, jo vēstulē viņa izteica varbūtību, ka nākošajā vasarā vēl citi studenti domā piebiedroties. Kas attiecas uz mums pašiem, bija vērojama profesionāla izaugsme – tādā svarīgā restaurācijas procesā kā virsmas attīrīšanā no uzslāņojuma. Par zināmu profesionalitāti liecina arī veiktais darba apjoms. Šīs vasaras nometnes laikā pilnībā atsegtas interjera daļas – kancele un altāra sētiņa. Esam gājuši arī dziļumā – atsegts oriģinālais krāsojums uz vecajām detaļām – kanceles pildiņiem. Protams, šis darbs nav vēl pabeigts veikts, taču varam gūt pietiekamu priekšstatu par kompozīciju un krāsojuma tehnisko stāvokli.

Liekas, ka darbu rezultātu atbilstoši rezumējusi Talsu rajona kultūras pieminekļu aizsardzības inspektore Anda Kleinberga "Talsu vēstīs" publicētā raksta nosaukumā "Tāds vieglums ir ielijis Iģenes baznīcā" (25.jūlijs 2000.gads).

Šķiet, ka vietējie iedzīvotāji jau ir samierinājušies ar mūsu ik vasaras ierašanos, izrāda arvien lielāku interesi par baznīcā notiekošo. Arī sadzīves apstākļi uzlabojas ar katru gadu.

Nobeigumā jāsaka liels paldies visiem, visiem nometnes dalībniekiem par ziedoto laiku un nesavtību, par pozitīvu attieksmi un interesi! Mēs visi jūtamies gandarīti! Aicinām jebkuru intresentu mums piebiedroties nākošajā vasarā! Ja iznāk būt būt Vandzenes pusē – aizejiet un apskatiet, kā izmainījies baznīcas interjers!❖

Aida Podziņa

... UN BAUSKĀ.

Augusta priekšpēdējā nedēļā norisinājās Restauratoru biedrības plenērs Bauskas Sv.Gara baznīcā I.Lancmanes vadībā. Šeit, tāpat kā Iģenes baznīcā, restauratoru darbošanās kļuvusi par tradīciju. Diemžēl, atsaucība salīdzinoši mazāka. Pagājušogad Bauskas plenērā piedalījās vienīgi Rundāles pils muzeja restauratori un darbinieki. Šogad laiku līdzdarboties atrada arī Ārija Ubarste, Latvijas Vēstures muzeja Restaurācijas Centra restauratore, un Guna Kreislere, Mākslas muzeja "Arsenāls" restauratore. /Lai piedod tie, kuri varbūt bija un netiek minēti, bet mēs varam stāstīt par darbu konkrētā dienā./

Baznīcā tiek turpināta izpēte un iepriekš uzsāktie darbi. Tīrīti apgleznotie lūgšanu soli, ko uzmanīgi veica M.Banķiere un A.Balode, tīrīts ērģeļu prospekts un stabules, kur aktīvi darbojās I.Galviņa, V.Līdaka un Ā.Ubarste. Ārija bija mūsu neaizvietojamais šoferītis. Mūs – gleznu restauratores /Gunu Kriesleri, Dzintru Temerovu un Zitu Sokolovu/ gaidīja cits uzdevums.

Kā stāstīja Ieva Lancmane, draudzi jau sen uztraucot altārgleznas vizuālais un tehniskais stāvoklis – biezais netīrumu slānis, nobrūnējusī laka, un, galvenais, deviņi ložu atstāti caurumi, kuru skaitīšana traucē cilvēkiem pilnībā uztvert māsklinieciskās un saturiskās vērtības.

Sakārtot gleznu eksponēšanai atbilstošā kārtībā – vienā dienā praktiski nerealizējams pasākums.

(Turpinājums 3.lpp.)

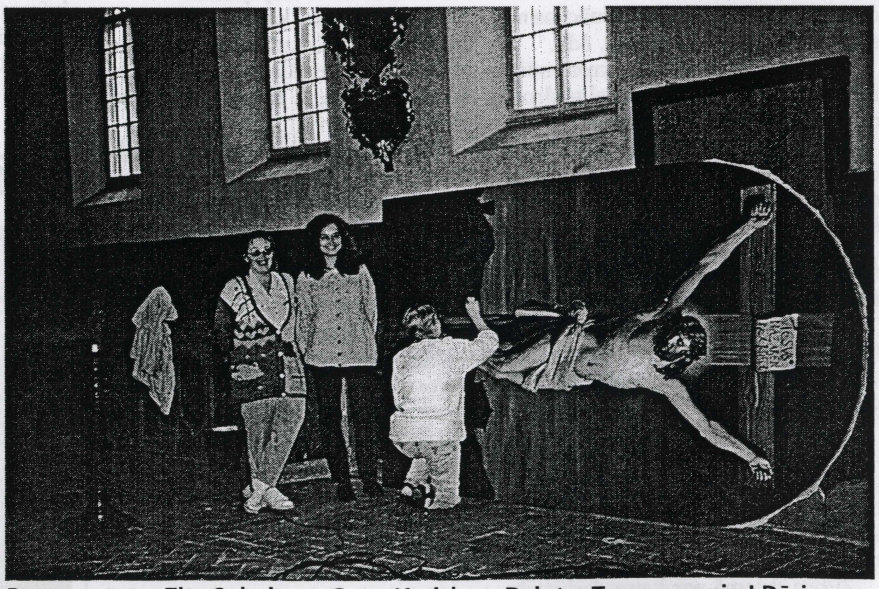

Restauratores Zita Sokolova, Guna Kreislere, Dzintra Temerova pie J.Dēringa altārgleznas *Kristus pie krusta* Bauskas Sv.Gara baznīcā. Foto – I.Lancmane

Restauratori: I.Galviņa un V.Līdaka. Foto – I.Lancmane

(Turpinājums no 2.lpp.)

Tieši tāpēc, ārkārtīgi liela nozīme bija tam, ka mēs jau iepriekš zinājām par veicamajiem procesiem, varējām sagatavot visus nepieciešmos materiālus un instrumentus. Kad aizbraucām, Bauskas baznīcā, mūs gaidīja jau darbam sagatavota glezna – kolēģi iepriekšējā dienā to izņēmuši no altāra, notīrījuši aizmuguri no biezās putekļu un gružu kārtas; fotogrāfe Velta Leijere fiksējusi gleznas stāvokli pirms restaurācijas. Pateicoties tieši šīm iestrādēm un mūsu mazās komandas ļoti saskaņotām darbībām, dienas laikā izdevās paveikt ļoti daudz. Proti – pēc izmēģinājuma zondāžām un krāsas slāņa tehniskā stāvokļa novērtēšanas, vienojāmies par metodi, kā noņemt uzslāņojumus. Darbā iesaistījās arī draudzes locekļi, kuri mūs apgādāja ar karstu ūdeni. Guna čakli gatavoja ielāpus un profilaktiskā nolīmējuma uzlīmes, noklājot tās ar vaska ziedi, bet mēs – Dzinta un Zita, sākām gleznas virsmas attīrīšanu no biezā netīrumu slāņa. Autora lakas slānis plāninināts daļēji.

Dienas otrajā pusē bojājumu vietās uzlikām profilaktiskās uzlīmes, caurumiņus aizpildījām ar autora diegu un pūciņu pildījumu, ar vasku uzlikām ielāpiņus. Pēc tam uzlīmes nonēmām, autora grunts zudumu vietas aizpildījām ar tonētu restaurācijas grunti. Maksimāli iespējamais dienas laikā tika izdarīts.

Restaurāciju nākošajās dienās pabeidza Ieva Lancmane. Vēl bija jānopulē restaurācijas grunts un jāpietonē krāsas zudumu vietas. Lai pasargātu aizmuguri no netīrumiem un mitruma, to aizkonvertēja ar speciālu audumu. J.Dēringa 1860.gadā gleznotā altārglezna "Kristus pie krusta" atkal tika novietota sev paredzētajā vietā, un, cerams, draudze vairs nevarēs sameklēt ložu caurumiņus, kuri beigu beigās izrādījās desmit.

Atgādinājums – PLENĒRS NOTIKS ARĪ NĀKOŠGAD!

Zita Sokolova

Mīļie kolēģi!

Šogad LRB semināri notiks otrdienās!
Ritms nemainās!
Katra trešā otrdiena!

Ārzemju mākslas muzeja Svina tornī:

31.X plkst.14.00
V.Astaņins. Antikvāro priekšmetu tirgus Latvijā un pasaulē.

21.XI plkst.14.00
Lekcija par Brīvibas pieminekļa Rīgā restaurāciju.

12.XII plkst.14.00
Lekcija par Ārzemju mākslas muzeja mūmijas izpēti.

Žurnāls atrodams biedrības bibliotēkas plauktā!

"Restauro" Nr.2 2000.g.

82.lpp. Aktualitātes.

96.lpp. *Jørgen Wadum* Mikroklimata vitrīnas bez mitruma svārstībām.

102.lpp. *Eve Begov* Ar sudraba lapiņām apsudrabots koks, aukstā apsudrabošana.

110.lpp. *Christian–Heinrich Wunderlich* Enkaustika.

116.lpp. *Robert Fuchs, Oliver Hahn, Doris Oltrogge* Tintes sairšanas problēmas.

122.lpp. *Wolfgang Müller* Stikla gleznieciba ap 1900.gadu.

126.lpp. *Klaus Endermann* Kolokvijs par laku.

"Restauro" Nr.3 2000.g.

154.lpp. Aktualitātes: Ludvigsburgas bibliotēku un arhīvu materiālu saglabāšanas institūts, Jauns muzejs Berlīnē, Vermēra gleznas restaurācija.

168.lpp. *Manfried Eisbein, Annegret Michel, Ingolf Pönicker, Horst Böttcher, Jörg G. Trepte* Silīcija dioksīts – sols.

174.lpp. *Marco Rebel, Berno Heymer* Augsburgas zemstikla gleznieciba.

180.lpp. *Anna Bartl, Manfred Lautenschlager* Par zeltījumiem grāmatu gleznieciba.

188.lpp. *Petra Nirmaier* Mangāna melnais un hematīta sarkanais.

193.lpp. *Heinrich Kawinski, Harmut Kutzke* Korozija ērģeļu svina stabuļu iekšpusē.

200.lpp. *Jonny W.Stadler* Elpošanas ceļu aizsardzība.

"Restauro" Nr.4 2000.g.

Jaunākā literatūra saistībā ar restaurāciju.

"Restauro" Nr.5 2000.g.

310.lpp. Aktualitātes.

326.lpp. *Andreas Steckdaub* Saplāksnes.

332.lpp. *Matthias Staschull, Andreas Grindel* Kompjūtera palīdzība dokumentācijā.

336.lpp. *Johann Koller, Ursula Baumer* Melnās lakas.

344.lpp. *Petra Demuth, Winfried Heiber* Konstrukcija audekla pārrāvumu savilkšanai un salīmēšanai.

348.lpp. *Kerstin Elert, Shin Maekawa* Skābekļa apsorbēšanas vielu pielietojums muzejos.

356.lpp. *Jirina Lehmann* Cik sen tiek gleznots ar cinka balto?❖

Aijas Brīvnieces
brīvs tulkojums

Ikgadējā LRB ekskursija

Ikgadējā LRB ekskursija 4. un 5. oktobrī bija organizēta uz Liepāju un tās rajona interesantākajiem kultūras pieminekļiem: Gaiķiem, Apriķiem, Aizputi, Durbi, Liepājas vēstures un mākslas muzeju, vairākām pilsētas dzīvojamo ēku 19./20. gs. apgleznotajām kāpņu telpām un interjeriem, kā arī uz Liepājas kara ostas teritoriju, Sv. Annas un Sv. Trīsvienības luterāņu baznīcām. Liepājā mums visu mīļi izrādīja VKPAI Liepājas pilsētas inspektors Gunārs Silakaktiņš.❖

Ekskursijas dalībnieki Apriķu ev. lut. baznīcā.
Foto A. Ubarste.

VISI AICINĀTI UN ĻOTI GAIDĪTI
LRB PILNSAPULCĒ
19.janvārī 2001.gadā!

Tiek organizēts brauciens uz izrādi Liepājas teātrī
"KAUPĒN, MANS MĪĻAIS"
26.novembrī plkst.13.00.
Izmaksas:
autobuss – ap Ls 2,
biļete Ls 4–5.
Lūdzu savlaicīgi pieteikties pie Ārijas Ubarstes tālr.7213273, Vecpilsētas ielā 7, e–mail: ubarste @ apollo. lv

Latvijas Restauratoru biedrības avīze

Iznāk kopš 1997.gada novembra.
Adrese: Vecpilsētas iela 7, Rīga, LV 1050
Tālr. 7213273.
Iznāk 4 reizes gadā.
Redaktore **I.Raudsepa**,
tehniskā redaktore **B.Guste**,
korektore **A.Brīvniece**
Datorsalikums – SIA *Augsburgas Institūts*